

**POSION OSAAMISKAMPUKSEN TASA-ARVO-
JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA
2023**

Posio

Sisällys

POSION OSAAMISKAMPUKSEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA	1
1 Johdanto	3
1.1 Lainsäädäntö	3
2 Arvio tasa-arvon toteutumisesta.....	7
3 Tasa-arvotilanteen kartoitus	7
4 Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi	8
4.1 Puhutaan	8
4.2 Puututaan	10
5 Toimenpiteet seksuaalisen häirinnän ja sukupuolien perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseksi ja poistamiseksi	11
5.1 Mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä ja sukupuolen perusteella tapahtuvalla häirinnällä?.....	11
5.2 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	11
6 Tasa-arvosuunnitelmasta tiedottaminen	14
7 Liitteet	15
Liite 1	15
8 Linkejä.....	16

1 Johdanto

Posion esi- ja perusopetuksen sekä toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on osa koulun toimintasuunnitelmaa.

Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö, oppilaat ja opiskelijat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Suunnitelmalla viestitetään sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion arvoista, jotka antavat suuntaa tasa-arvotyölle varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksessa. Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on myös antaa keinoja ja välineitä edistää tasa-arvon toteutumista varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja lukiossa. Tasa-arvoisessa työ- ja opiskeluympäristössä kaikilla on mahdollisuus työskennellä ja opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Posion kouluissa arvostetaan sekä henkilöstöä, oppilaita että opiskelijoita keskeisenä voimavarana tukemalla ja edistämällä tasa-arvotyötä osana yksilön kunnioitusta, oikeudenmukaista ja vastuullista toimintaa sekä yhteistyötä. Tasa-arvon edistäminen on jokaisen kouluissa toimivan velvollisuus. Tasa-arvoinen kohtelu konkretisoituu työntekijöiden, oppilaiden ja opiskelijoiden välisissä vuorovaikutustilanteissa sekä työntekijöiden, oppilaiden sekä opiskelijoiden työolojen kehittämisessä.

Tasa-arvosuunnittelu tukee oppilaitoksessa tehtävää muuta kehittämistyötä ja lisää sen vetovoimaa aikaansa seuraavana, vastuullisena toimijana. Lapsille ja nuorille tasa-arvotietoisuus on tärkeää sekä oman identiteetin että muiden ymmärtämisen kannalta.

1.1 Lainsäädäntö

Tasa-arvolaki

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) tuli voimaan Suomessa vuoden 1987 alussa. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja tasa-arvolain muutokset tulivat voimaan ensimmäinen tammikuuta 2015.

Tasa-arvolain tarkoitus on parantaa naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Se edellyttää, että miehille ja naisille järjestetään samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Laki on velvoittanut osaa oppilaitoksista laatimaan toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma jo vuodesta 2005. Tasa-arvolaisissa syrjintäperusteet ovat sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa esimerkiksi niin, että lasten ikä ja kehitys otetaan huomioon ja kaikki opiskelijat kohdataan yksilöinä.

Säännöksen mukaan oppilaitosten on laadittava vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilas-opiskelijaedustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma (tasa-arvolaki § 6b). Oppilaitoksen tulee laatia myös henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma, jos henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 30 työntekijää (tasa-arvolaki § 6a). Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja ennaltaehkäistä sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää. Tasa-arvolakia sovelletaan vastaavasti syrjintään, joka perustuu siihen, että henkilön fyysiset sukupuolta määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti naisen tai miehen (intersukupuolisuus). Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä ongelmista.

Tämä suunnitelma noudattaa tasa-arvolain määritelmiä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta.

- Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa henkilön kokemusta omasta sukupuolesta. Sukupuoli-identiteetti on aina yksilöllinen, eikä se välttämättä ole sama kuin henkilölle syntymässä määritelty sukupuoli.
- Henkilötunnuksesta ilmenevä sukupuoli on ihmisen virallinen, juridinen sukupuoli. Useimpien ihmisten sukupuoli-identiteetti vastaa heille syntymässä määriteltyä sukupuolta. Osa ihmisistä on intersukupuolisia, eli heitä ei pystytä fyysisten ominaisuuksiensa perusteella tulkitsemaan kummankaan binäärisen sukupuolen edustajaksi.
- Transsukupuolisuus tarkoittaa, että syntymässä miespuoliseksi määritelty henkilö voi kokea olevansa nainen tai naispuoliseksi määritelty henkilö voi kokea olevansa mies.

- Transgender tai muunsukupuolinen henkilö ei koe itseään yksiselitteisesti mieheksi tai naiseksi, vaan näiden yhdistelmäksi tai joksikin muuksi.
- Sukupuoleton ei koe samaistuvansa mihinkään sukupuoleen.
- Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan tasa-arvolaisissa sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla.
- Sukupuolen ilmaisu on yksilöllistä. Useimpien ihmisten sukupuolen ilmaisu vastaa heille syntymässä määriteltyä sukupuolta. Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan ainoastaan henkilön sukupuolen ilmentämistä edellä todetulla tavalla, mutta ei esimerkiksi yleisesti henkilön tyylin esiintuomista.
- Cis-sanaa käytetään kuvaamaan sitä, että henkilön sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu ovat hänelle syntymässä määritellyn sukupuolen ja siihen kulttuurissa yleensä liitettyjen odotusten mukaiset.

Posion kouluissa laaditaan kerran kolmessa vuodessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma yhteistyössä henkilöstön sekä oppilas- ja opiskelijaedustajien kanssa. Suunnitelma päivitetään vuosittain.

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kielloista säädetään Suomen perustuslain perusoikeussäännöksissä, joita täsmentävät useissa eri laeissa säädetyt syrjinnän kiellot sekä tasapuoliseen kohteluun velvoittavat säännökset. Euroopan unionin jäsenmaat ovat sitoutuneet edistämään yhdenvertaisuutta ja vastustamaan kaikkinaista syrjintää. Vuonna 2000 EU:ssa annettiin rasismia ja työsyryntää koskevat direktiivit. Direktiivit on Suomessa pantu toimeen 1.2.2004 voimaan tulleella yhdenvertaisuuslailla (21/2004). Uuden yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain soveltamisala on laajentunut eli lakia sovelletaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Laki ei sovelleta yksityis- eikä perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä uskonnonharjoittamiseen.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletyt syrjintäperusteet ovat ikä, etninen, tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, perhesuhteet, ammattiyhdistystoiminta,

poliittinen toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy (esim. varallisuus, raskaus).

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään välitön (suora) syrjintä ja välillinen (epäsuora) syrjintä, häirintä sekä ohje tai käsky syrjiä jotakuta. Välittömällä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisia:

1. naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella
2. eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä
3. eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.

Välillisellä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisia:

1. eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella
2. eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella.

Tasa-arvolain uuden 6 c §:n mukaan mm. koulutuksen järjestäjien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Virallisen sukupuolen lisäksi otetaan siis huomioon myös sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy. Sukupuolivähemmistöön kuuluvien yksityisyyttä tulee kunnioittaa, eikä tasa-arvon edistäminen tarkoita sitä, että ryhdyttäisiin selvittämään ihmisten sukupuoli-identiteettejä tai sukupuolen ilmaisua. Tällainen tieto on salassa pidettävää ja kuuluu yksityisyyden piiriin.

Häirinnässä on kyse ihmisarvoa loukkaavasta käyttäytymisestä. Ihmisarvon käsite viittaa kaikkien ihmisyksilöiden synnynnäiseen ja luovuttamattomaan arvoon sekä jokaisen oikeuteen nauttia perustavanlaatuisista oikeuksista yhdenvertaisesti muiden kanssa. Ihmisen luontainen arvo ei riipu hänen alkuperästään, iästään, terveydentilastaan tai muista ominaisuuksistaan taikka muiden mielipiteistä ja arvostuksista. Henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy edellä todettuun syyhyn (ikä,

alkuperä, kansalaisuus jne.) ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Käyttäytymisen käsite on ymmärrettävä laajasti siten, että kyse voi olla esim. puheista, sähköpostiviesteistä, ilmeistä, eleistä tai epäasiallisen materiaalin esille laittamisesta tai muunlaisesta viestinnästä.

2 Arvio tasa-arvon toteutumisesta

Tasa-arvolaki edellyttää, että oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma sisältää arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden tuloksista. Tasa-arvo on toteutunut läpäisevästi eri oppiaineiden opetuksessa osana koulun toimintaa ohjaavaa arvopohjaa sekä koulun toimintakulttuuria.

3 Tasa-arvotilanteen kartoitus

Posion kouluissa kaikki kouluuyhteisön jäsenet osallistuvat tasa-arvotyöhön ja tasa-arvon toteutumista seurataan kyselyillä sekä seurannalla lukuvuosittain. Johtoryhmä seuraa tähän tasa-arvosuunnitelmaan kirjattujen ja yhteisesti hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden toteutumista vuosittain toimintasuunnitelmassa. Kartoituksen tarkoituksena on selvittää koulujen tasa-arvotilanne ja tunnistaa mahdolliset toimenpiteitä vaativat ongelmat sekä arvioida tehtyjen toimenpiteiden tuloksellisuutta. Tulokset raportoidaan vuosittain.

Tasa-arvokysely toteutetaan lukuvuosittain 5-vuotiaille, 2.-luokkalaisille, 5.-luokkalaisille, 8.-luokkalaisille sekä lukion 2. vuosikurssin opiskelijoille. Keväällä 2023 toteutetun kyselyn tulosten mukaan lapset ja nuoret kokevat pääosin varhaiskasvatuksen ja koulun turvallisena. Varhaiskasvatuksen ja 2.-luokkalaisten vastaukset kattoivat lähes koko ikäryhmän, mutta 5.- ja 8.-luokkalaisten sekä lukio-
laisten otanta oli suppea. Jatkossa kysely järjestämisessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että saadaan mahdollisimman moni kyseisen ikälukan oppilas vastaamaan kyselyyn. Varhaiskasvatuksen ja alakoulun oppilaiden osalta kysymyksiä tulee muokata helpommin ymmärrettäviksi ja vastaustilanteessa tulee varmistaa, että he ymmärtävät kysymyksen.

Tulosten mukaan koulussamme esiintyvä syrjintä liittyy suurimmaksi osaksi sukupuoleen, koulumenestykseen ja ulkonäköön. Pääasiassa syrjintää aiheuttavat muut opiskelijat, mutta myös opettajan taholta on koettu syrjintää. Tulosten mukaan opiskelijat eivät osaa sanoa, puututaanko koulussamme syrjintään. Näihin osa-alueisiin pyrimme tulevana lukuvuonna vaikuttamaan. Lisäämme oppilaiden ja henkilökunnan tietoa tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta, joka osaltaan

vaikuttaa syrjinnän ennaltaehkäisyyn. Lisäksi häirintään ja syrjintään puuttumisen mallia tulee saada paremmin myös opiskelijoiden tietoon.

4 Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi

Posion kouluissa sitoudutaan edistämään tasa-arvoa ja ehkäisemään syrjintää eri koulutasoilla lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. Oppilaita tuetaan opetuksen ja ohjauksen avulla niin, että he voivat tehdä oppiaine-, koulutus- ja uravalintoja yksilöllisten ominaisuuksiensa, vahvuuksiensa ja motivaatiotekijöidensä perusteella.

4.1 Puhutaan

Ensimmäinen tavoite ja toimenpide on puhua enemmän tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Tarvitaan luontevaa, avointa keskustelua tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä niiden pohtimista yhteisesti. Tietoa ja keskustelua voidaan lisätä järjestämällä aiheeseen liittyviä aamunavauksia keran kuussa. Lisäksi järjestetään tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä teemaviikko tai otetaan osaa johonkin vastaavaan kansalliseen viikkoon.

Koulun kaikkia käytäntöjä, toimintatapoja ja oppiaineistoja arvioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Edistävätkö tavat, käytännöt ja aineistot samanarvoisuuden toteutumista vai estävätkö ne sitä?

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Esiopetuksen tavoite on antaa lapselle mahdollisuus kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuoli- ja sukupuolesta johtuvia ennako-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvotyössä pienten lasten kanssa pyritään ottamaan huomioon arjen pienet hetket, tokaisut ja eleet, joihin voi sisältyä epätasa-arvoisia tai sukupuolittavia elementtejä. Oppimisen alkumetreillä vanhempien osallistaminen tasa-arvoa edistävään ja moninaisuutta kunnioittavaan kasvatukseen on erityisen tärkeää.

Kysymyksiä, joita opettajien kannattaa pohtia:

- Miten tuetaan sukupuolten välisiä ystävyys-suhteita?
- Miten toimia tilanteessa, jossa lapsi ilmaisee sukupuoltaan epätyypillisesti?

Alkuopetus

Vuosiluokat 1 ja 2 ovat koululaiseksi kasvamisen aikaa, jolloin oppilas rakentaa identiteettiään oppijana ja kouluyhteisön jäsenenä. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaan rakentaessa omaa sukupuoli-identiteettiään ymmärtävä ja moninaisuuteen myönteisesti suhtautuva opettaja on avainasemassa. Oppilaita autetaan ymmärtämään, että heidän ei tarvitse rajoittaa omaa toimintaansa niiden mukaan.

Kysymyksiä, joita opettajien kannattaa pohtia:

- Onko tilanteita, joissa ryhmäjako sukupuolen perusteella on ehdottoman tarpeen?
- Miten kannustetaan oppilaita itsenäisiin ja rohkeisiin valintoihin?

Perusopetuksen vuosiluokat 3–6

Vuosiluokat 3–6 ovat otollista aikaa vahvistaa oppilaan tasa-arvo-osaamista. Oppilaan tulee saada kokea olevansa osa sukupuolten tasa-arvoa edistävää yhteisöä. Tätä tuetaan ottamalla esiin epätasa-arvon kokemuksia ja tekemällä niiden pohjalta muutoksia toimintatapoihin. Oppilaat oppivat arvioimaan, kohdellaanko oppilaita yhdenvertaisesti. Oppilaan tulisi myös pystyä pohtimaan ja arvioimaan omaa toimintaansa sekä tarvittaessa muuttamaan sitä. Opettaja puuttuu oppilaiden keskinäiseen epätasa-arvoiseen käyttäytymiseen. Sukupuolittunutta kiusaamista ja häirintää voidaan ennaltaehkäistä opettelemalla tunnistamaan sitä omassa ja toisten käyttäytymisessä sekä opettelemalla vastustamaan vertaispainetta.

Kysymyksiä, joita opettajien kannattaa pohtia:

- Millaista sukupuolikuvastoa oppimateriaalit sisältävät?
- Saavatko kaikki yhtä paljon puheenvuoroja sukupuolesta riippumatta?
- Miten tuen oppilasta, joka ei identifioitu vain yhteen sukupuoleen?

Perusopetuksen vuosiluokat 7–9 sekä lukio

Jokainen opettaja ohjaa opiskelijoita sukupuolten tasa-arvoon omassa oppiaineessaan ja kouluyhteisön kaikessa toiminnassa. Useimmilla nuorilla on jo käsitys sukupuoli-identiteetistään, mutta

se voi vielä muuttua. Perinteiset stereotyypit rajoittavat sukupuolen ilmaisua. Nuorten tulisi osata tunnistaa sukupuoleen perustuva ja seksuaalinen häirintä ja tietää, ettei se ole kohteen syytä, ja että tilanteeseen voi saada apua. Oppilaita ja opiskelijoita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy kiusaamista, seksuaalista häirintää, sukupuoleen perustuvaa häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää.

Segregaation tietoinen vähentämien ja perinteisten sukupuolirajojen ylittämisen tukeminen opiskelu- ja ammattivalinnoissa on erityisen tärkeää vuosiluokilla 7–9 sekä lukiossa.

Kysymyksiä, joita opettajien kannattaa pohtia:

- Mitä erityistä sukupuoli- ja tasa-arvoisuustietoisuus tarkoittaa omassa oppiaineessani?
- Miten voi rohkaista oppilaita ja opiskelijoita tekemään mieleisen koulutusalan tai ammatin valintaan sukupuolesta tai taustasta riippumatta?
- Kasvaako nuorista tasa-arvotoimijoita?

4.2 Puututaan

Toinen tavoite ja toimenpide on puuttua eriarvoiseen kohteluun herkemmin, nimetä se ja saattaa kaikkien tietoon kenelle kertoa, jos tulee kohdelluksi tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden vastaisesti. Opettajien tehtävä on lopettaa eriarvoinen kohtelu.

Eryistä huomiota kiinnitetään kaikkeen häirintään:

- Häirintä luo kiusallisen, leimaavan, halventavan, nöyryyttävän tai uhkaavan ilmapiirin. Häirintä voi olla sanallista, sanatonta tai fyysistä. Se loukkaa yksityisyyttä tai koskemattomuutta.
- Älä hyväksy häirintää. Jos huomaat tai koet häirintää, osoita ettet hyväksy sitä. Älä ole hiljaa tilanteessa, jossa sinuun tai johon kuhun toiseen kohdistuu häirintää. Jos häirintä ei lopu heti, kerro opettajalle. Jos he eivät toimi, kerro toiselle opettajalle tai rehtorille. Älä jää pohtimaan asiaa yksin.

5 Toimenpiteet seksuaalisen häirinnän ja sukupuolien perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseksi ja poistamiseksi

5.1 Mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä ja sukupuolen perusteella tapahtuvalla häirinnällä?

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaalinen häirintä voi olla esim.

- vihjailevia eleitä tai ilmeitä
- härskejä puheita, nimittelyä, kaksimielisiä vitsejä
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- pornoaineiston esille asettaminen, seksuaalisesti värityneet kirjeet, puhelinsoitot tai sähköpostit
- fyysinen koskettelu, seksuaalisväritteiset ehdotukset tai vaatimukset ja seksuaalinen väkivalta.

Sukupuolen perusteella tapahtuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri (tasa-arvolaki 7 §).

Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakauksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (yhdenvertaisuuslaki 6§ 2004/21).

5.2 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Suunnitelman tarkoituksena on turvallisuuden ja viihtyvyyden lisääminen sekä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennalta ehkäiseminen ja vähentäminen.

Periaatteena on, että kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän osalta koulussa on nollatoleranssi.

Minkäänlaista kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää ei hyväksytä. Näihin asioihin puuttuminen on koko työyhteisön asia ja koulun tavoitteena on kaikilta osin luoda koko kouluyhteisössä luottamukselliset ihmissuhteet, myös huoltajiin ja muihin sidosryhmiin.

Opettajien ja koko koulun henkilökunnan velvollisuutena on huolehtia siitä, että koulu tarjoaa jokaiselle turvallisen oppimisympäristön. Kiusaamisen vastaisten toimenpiteiden tavoitteena on puuttuminen kiusaamistilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja asian käsittelyn helpottaminen oppilaiden kanssa. Kiusaamiseen puututaan välittömästi ja sitä tarkkailevat kaikki talossa työskentelevät.

Oppilaiden omaa vastuuta korostetaan. Kiusaamisesta kertominen on toisesta ihmisestä välittämistä. Sekä kiusaaja että kiusattu tarvitsevat apua ja tukea. Koko ryhmän kanssa voidaan tarvittaessa tehdä erilaisia yhteishenkeä parantavia toimenpiteitä ja harjoituksia. Asian käsittelyssä yhtenä tahona voi olla moniammatillinen opiskelijahuoltoryhmä sekä tarvittaessa asiantuntija-apua.

Ennaltaehkäiseminen

Tavoitteena on saada kouluyhteisö ilmaisemaan, ettei se hyväksy kiusaamista, sekä miettimään, mitä jokainen voisi tehdä kiusaamisen lopettamiseksi.

Kiusaamista vastustavista toimenpiteistä keskustellaan ja ryhmäytymistä vahvistetaan esimerkiksi ryhmänohjaajien ja opiskelijatutorien toimesta korostamalla, että

- toisia oppilaita ei kiusata,
- kiusattuja oppilaita yritetään auttaa,
- syrjään jätettyjä oppilaita yritetään ottaa mukaan.

Kodin ja koulun yhteistyö

Vanhempainilloissa, opettajan ja huoltajien tapaamisissa, puhelinkeskusteluissa, sähköposteilla sekä kirjallisilla tiedotteilla ennaltaehkäistään ongelmatilanteita ja luodaan yhteistä toimintakulttuuria koulun ja kodin välille. Huoltajien toivotaan kiusaamista havaitessaan ilmoittavan siitä luokanopettajalle, luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai rehtorille.

Järjestyssäännöt

Luokittain/ohjausryhmittäin tutustutaan erityisesti lukukausien alkaessa sekä myöhemmin aina tarvittaessa koulun järjestyssääntöihin.

Menettelytavat väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteissa

Koulussa jokaisen aikuisen velvollisuus on puuttua välittömästi väkivallan käyttöön, kiusaamiseen tai häirintään sekä ilmoittaa tapahtuneesta luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle ja rehtorille. Kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset kirjataan ja niistä tiedotetaan myös huoltajia.

Kiusaamisen määritelmä

Kiusaaminen on toistuvaa henkistä tai ruumiillista väkivaltaa, jonka yksi tai useampi nuori kohdistaa yhteen ja samaan uhriin. Sen muotoja voivat olla

- pilkkaaminen, haukkuminen, lällätys, häpäiseminen, ilkkuva matkiminen
- pelottelu, uhkailu, kiristäminen, syrjiminen, eristäminen, pakottaminen, tahallinen väärinneuvominen, perättömien juttujen keksiminen
- tavaroiden piilottelu tai luvatta ottaminen ja särkeminen
- kuristaminen, töniminen, lyöminen, pureminen, potkiminen, nipistely
- toisen tai toisten yllyttäminen yhtä vastaan, toisen puolustamisen estäminen, yksin jättäminen
- sähköinen kiusaaminen.

Toiminta kiusaamistapauksissa

Posion peruskoulun ja lukion henkilöstöä on koulutettu toimimaan restoratiivisina sovittelijoina. Liitteenä Posion peruskoulun toimintaohje konfliktitilanteisiin, jonka perustana on restoratiivinen sovittelu (Liite 1).

6 Tasa-arvosuunnitelmasta tiedottaminen

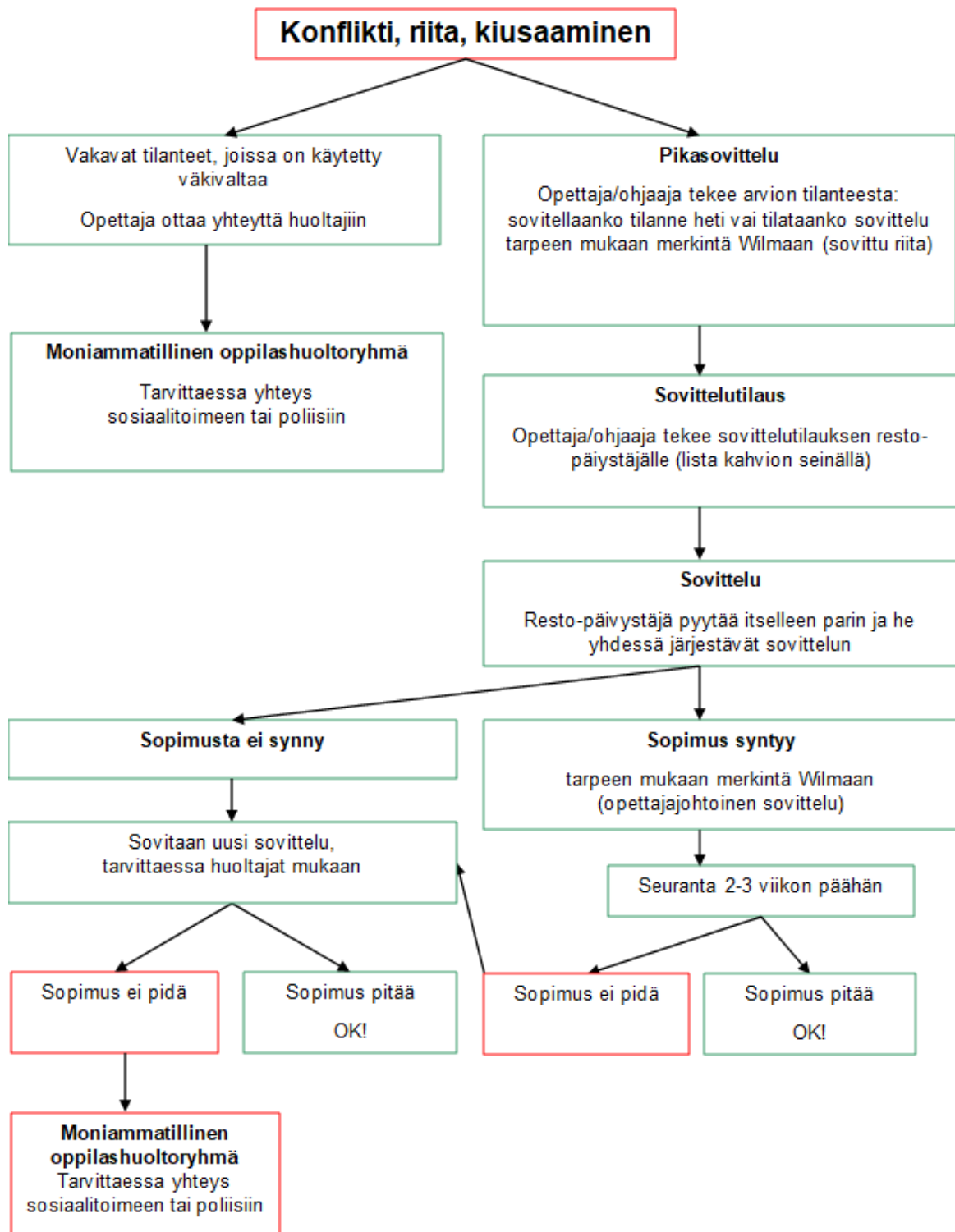
Tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökunnalle, oppilaille ja opiskelijoille heti suunnitelman hyväksymisen jälkeen. Suunnitelmasta tiedotetaan myös sidosryhmille.

Suunnitelma esitellään oppilaille ja opiskelijoille luokanopettajan, -valvojan ja ryhmänohjaajan toimesta. Tasa-arvosuunnitelma on nähtävillä koulun kotisivuilla.

Suunnitelma sisällytetään osaksi opetussuunnitelmaa ja koulun toimintasuunnitelmaa. Koulujen toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma laaditaan kerran kolmessa vuodessa ja päivitetään vuosittain.

7 Liitteet

Liite 1

8 Linkkejä

<https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/5376058/Oppia+kaikille+suomi/09dd5121-d98e-487c-9acf-ee768620da0e/Oppia+kaikille+suomi.pdf>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609#P5a>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki>

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/mukana-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuustyotoisella-asteella>

<http://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2018/12/suunnitteluprosessi-ja-lain-veloitteet.pdf>